

Inici de noves intervencions arqueològiques al jaciment de Los Cabañiles (Sucaina, l'Alt Millars)

Miquel Cura-Morera*
Francesc Gusi i Jener *

Resumen

Noticia en referencia a la campaña de excavaciones arqueológicas realizadas en el yacimiento de Los Cabañiles de Zucaina (El Alto Mijares), donde se identifican nuevas estructuras funcionales dentro de la actividad doméstica.

Abstract

Some news in reference to the campaign of archaeological excavations carried out in the location of The Cabañiles of Zucaina (El Alto Mijares), where new functional structures are identified inside the domestic activity.

ANTECEDENTS

El jaciment de Los Cabañiles en el terme de Sucaina, fou donat a conèixer per un de nosaltres (F.G.) a principi de la dècada dels anys setanta, amb motiu de les excavacions arqueològiques realitzades a l'any 1969. La breu intervenció va posar al descobert dues estances de planta rectangular de 4 per 7 metres aproximadament, apareixen cinc enterraments infantil en urnes adossades als murs d'una de les estances (Gusi, 1971)

Aquesta pràctica ritual ja havia sigut també constatada en el proper jaciment de La Escudilla, si be en aquest cas les estructures arquitectòniques detectades pressuposen l'existència d'un edifici singular destinat a funcions necrolàtiques (Gusi, 1989; 1997). Amb posterioritat s'ha constatat també aquest ritual en altres jaciments de l'àrea del País Valencià, cas del poblat de Sant Josep a la Vall d'Uixó (Oliver, Gómez, 1989), al Castellet

de Bernabé a Llíria (Guerin *et alii*, 1989), i les troballes antigues de l'Alcudia d'Elx (Ramos, 1970).

A partir d'aquestes troballes es plantegen a més de la problemàtica interpretativa sobre el simbolisme dels enterraments, altres qüestions d'ordre geogràfic i cronològic. Així, en els jaciments de Sucaina, ubicats en terres muntanyenques de l'interior del país, propers de la província de Terol, la seva cronologia semblaria ser molt antiga entorn els segles VI-V aC; mentre que els altres jaciments situat propers a la costa mediterrània les seves cronologies serien més tardanes del segles IV-III aC; malgrat que per la tipologia de les urnes, podrien aquestes considerar-se com a més antigues, però degut precisament a la seva funcionalitat funerària aquestes poden mantenir un cert conservadorisme arcaïtzant

Serà en part per aquesta problemàtica i per l'altra obtenir un més ampli coneixement del

*Servei d'Investigacions Arqueològiques i Prehistòriques. Diputació de Castelló. Apartat 316. E-12080 Castelló de la Plana. <arqueologia@dipc.es>

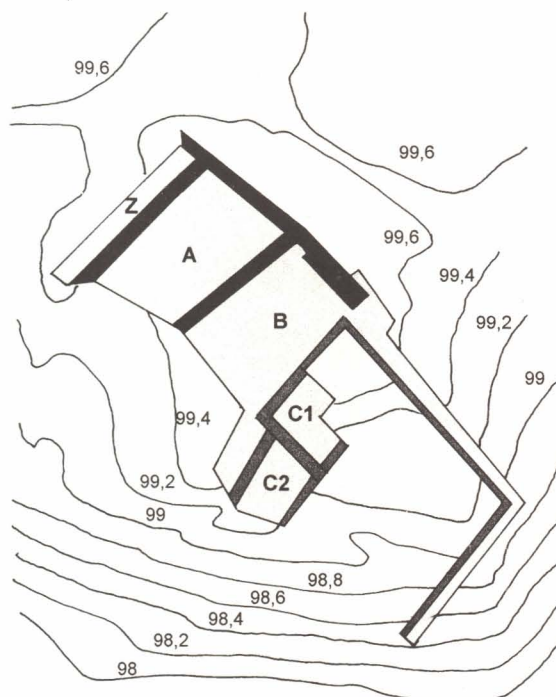

Figura 1. Planta del conjunt arqueològic de Los Cabañiles.

poblament proto-històric a les terres de l'interior de la província de Castelló, que el Servei d'Investigacions Arqueològiques i Prehistòriques de la Diputació de Castelló, ha reprès a l'any 2000 les excavacions a Los Cabañiles.

INTERVENCIIONS DURANT LA CAMPANYA DEL 2000

El principal objectiu fou intentar reconèixer l'espai que en la disposició urbanística del jaciment representaven les dues estances excavades a l'any 1969. Així, es constatà que pel costat occidental, el mur de capçalera de les dues estances reconegudes es perllongava i es definia l'inici d'una nova estança adjunta a les anteriors (estança Z).

Però pel costat oriental, aparegué seguint els seus paraments externs un gran edifici que no queda alineat, sinó desplaçat uns 70 centímetres respecte el mur de capçalera de les dues estances (edifici C). D'aquest nou edifici comporta un parament pel seu costat nord de 11 metres, fins que formant angle es perllonga vers el sud altres 7,50 metres, on perd la seva identitat degut a la inclinació natural del terreny.

Al no detectar-se el parament del costat sud, es procedí obrir una primera cala a l'altra banda del mur que delimitava el seu costat oest, localitzant-se una nova paret que marxava en

direcció est, fins que quedava tallada a 3 metres per una altra en sentit nord/sud, delimitant així dues estances, C1 i C2.

Les dimensions completes d'aquestes dues estances són encara desconegudes, ja que no s'ha completat la seva excavació durant la present campanya. Malgrat tot, les estratigrafies obtingudes resulten molt diferents, així a C2, l'estrat superficial detecta alguns pocs fragments ceràmics rodats, mentre que el segon nivell que descansa sobre l'aflorament rocós, no solament es presentava molt ric amb ceràmiques majoritàriament obrades a mà sinó que possiblement s'hagi identificat les restes d'una foneria per a metalls. Per contra a C1, serà el primer nivell el que ofereix gran nombre de fragments ceràmics a torn, mentre que existeix un segon fins la roca natural pràcticament estèril compost per una capa d'argiles, com si fos el preparat d'aïllament pel paviment. Hom pot suposar a manca de futures constatacions que C1 es correspon a l'interior de l'edifici C, mentre que C2 en seria un cobert adossat amb finalitats industrials.

ELS MATERIALS

La ceràmica obrada a mà constitueix aproximadament el 50 per cent dels fragments apareguts durant la campanya, sent aquesta molt uniforme, amb pastes poc cuites i amb presència

d'abundants partícules calcàries de dimensions gran com a desengreixant les seves superfícies allisades de color fosc. Tipològicament respon a vasos de perfil cilíndric amb suau carena en el terç superior, base plana, coll inclinat amb un cordó decorat per impressions digitals i vores arrodonides llises o amb incisions

A diferència de les anteriors, les ceràmiques obrades a torn, presenten característiques morfològiques molt diverses. Pel general es tracten de ceràmiques de cocció oxidant, més o menys cuites oscil·lant la coloració del taronja al groc, i en la major part s'aprecia clarament un desengreixant d'aspecte sorrenc. Les formes corresponen a gerres de perfil bicònic, de coll cilíndric o inclinat, amb vores de llavis triangulars i en pocs exemplars es detecta l'inici de la motllura que més tard evolucionarà vers el típiques vores de "cap d'ànec". La decoració pintada és inexistent

A l'estança C2, va aparèixer un motlle per a foneria, obrat sobre una placa retallada de marès, amb un rebaixat circular per a confeccionar un disc, responen aproximadament a altres motlles apareguts a Cortes de Navarra i a Villallonc (Rauret, 1976).

BIBLIOGRAFIA

- GUÉRIN, P., CALVO, M., GRAU, E., GUILLÉN, P. M. (1989): *Tumbas infantiles en el Castellet de Bernabé (Liria, Valencia)*. Cuadernos de Prehistoria y Arqueología Castellonenses, 14, pp. 63-93. SIAP. Diputación. Castellón de la Plana.
- GUSI, F. (1971): *Informe sobre la campaña de excavaciones en la región del alto valle del Mijares*, Noticiario Arqueológico Hispánico, XVI. Madrid.
- GUSI, F. (1989): *Posibles recintos necroláticos infantiles en Castellón*. Cuadernos de Prehistoria y Arqueología Castellonenses, 14, pp. 19-42. SIAP. Diputación. Castellón de la Plana.
- GUSI, F. (1997): *Lugares sagrados, divinidades, cultos y rituales en el levante de Iberia*. Cuadernos de Prehistoria i Arqueologia de Castelló, 18, , 171-209. Castelló de la Plana.
- OLIVER, A., GÓMEZ, F. (1989): *Nuevos enterramientos infantiles ibéricos de inhumación*. Cuadernos de Prehistoria y Arqueología Castellonenses, 14, pp. 51-62. SIAP. Diputación. Castellón de la Plana.
- RAMOS, A. (1970): *Religiones y cultos antiguos en Elche*. Instituto de Estudios Alicantinos, 3, pp. 9-21. Alicante.
- RAURET, A. M. (1976): *La metalúrgia del bronce en la Península Ibérica durante la Edad del Hierro*. Universidad de Barcelona.

LÁMINA I

1. Estances C1 i C2.

2. Troballa del motlle per foneria en l'estança C2.